

Luonnonsuojeluliitto Tapiola ry
 rek.nro 215.877
 Postiosoite: Laihasentie 34, 35990 KOLHO
 gsm: 358 (0)45 110 3316
 email: info@tapiolary.com

29.11.2018

Maa- ja metsätalousministeriö

(MMM 023:00/2015)

kirjaamo@mmm.fi

Lausunto Kansallisen metsästrategian 2025:n päivityksestä

Viitaten lausuntopyyntöön 13.11.2018 Luonnonsuojeluliitto Tapiola (jäljempänä Liitto) on tutustunut luonnokseen Kansallisen metsästrategian päivityksestä ja lausuu siitä pyytämättä seuraavaa:

1. Taulukko 1, Kansallisen metsästrategian tavoitteet	s.2
2. Hankkeet	s.2
3. Metsät tarjoavat ratkaisuja ihmisten ja yhteiskunnan tarpeisiin	s.4
4. Megatrendit ja talouskasvu lisäävät metsiin ja puuhun liittyvää kysyntää	s.5
5. Metsien käytölle asetettujen tarpeiden kasvaessa tarvitaan eri käyttömuotojen yhteensovittamista	s.5
6. Ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen korostuvat metsäalalla	s.6
7. Työn tekemisen tavat ja työvoiman tarve muuttuvat	s.7
8. Suomen metsävarat, metsätalous ja monimuotoisuus	s.7
8.1. Uhanalaiset metsälajit: linnut ja nisäkkäät	s.10
8.2. Muut metsien uhanalaiset lajit	s.14
9. Suomi on kilpailukykyinen toimintaympäristö metsiin perustuville liiketoiminnoille	s.15
9.1. Lintujen pesimäaikaiset metsänhakuut	s.24
10. Metsäalan osaaminen on monipuolista ja vastaa muuttuvia tarpeita	s.31
11. Hallinto on joustava, vaikuttava ja asiakaslähtöinen	s.31
12. Metsät ovat aktiivisessa, taloudellisesti, ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävässä sekä monipuolisessa käytössä	s.32
13. Metsätalous on aktiivista ja yritysmäistä	s.32
14. Toimenpiteet	s.33

Luonnonsuojeluliitto Tapiola ry

rek.nro 215.877

Postiosoite: Laihasentie 34, 35990 KOLHO

gsm: 358 (0)45 110 3316, email: info@tapiolary.com

1. Taulukko 1, Kansallisen metsästrategian tavoitteet:

Metsäluonnon monimuotoisuus esiintyy taulukossa kohdassa 3.2 ja on nimetty osaksi metsien aktiivista ja monipuolista käyttöä. Luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen tulee olla itsenäinen arvo, ei vain johonkin ”korkeampaan tavoitteeseen” sullottu osa. Biodiversiteetti on arvo, joka on edellytys ekosysteemipalveluille ja evoluutiolle. Jo nyt on selvää, että Valtioneuvoston periaatepäätöksen 2012-2020¹ mukaiset biodiversiteetin köyhtymiseen tähtäävät tavoitteet jäävät saavuttamatta. Kehitys on ollut päinvastainen ja entisestään kiihtynyt kuluneella hallituskaudella.

Tässä vaiheessa Liitto katsoo aiheelliseksi muistuttaa 68 eturivin professorin ja tutkijan vuonna 2017 jättämästä julkilausumasta, jossa he ilmaisevat huolensa sekä **metsänhakkuiden ilmastovaikutuksista**, että sen **biodiversiteettivaikutuksista**², mainiten jälkimmäisistä mm. seuraavaa: ”Viimeisten 15 vuoden aikana metsätalouden käytössä olevalla pinta-alalla yli 160-vuotiaiden metsien pinta-ala on hakkuiden seurauksena vähentynyt peräti 42 % ja 100-160-vuotiaiden metsien pinta-ala on vähentynyt 15 %. Koska Suomessa puuntuotannon pinta-ala on vähentynyt vain 2-3 %, Suomen metsät ovat hakkuiden seurauksena nuorentuneet voimakkaasti. Näiden lukujen valossa on ilmeistä, että kymmeniä tai mahdollisesti satoja vanhoista metsistä riippuvaisia lajeja häviää lähivuosikymmeninä jo siinäkin tapauksessa, että metsien hakkuita ei lisätä nykyisestä.” Hallitus on huolestuttavasti valikoinut ja suorastaan tilannut tutkimustuloksia toimiensa tueksi.

Nyt esillä oleva luonnos Kansallisesta metsästrategiasta ei huomioi biodiversiteetin säilyttämiseen tähtääviä toimia riittävästi. Konkreettisesti ne lähestulkoon puuttuvat. Hallitus leikkasi kautensa alussa voimakkaasti mm. METSO-rahoitusta³ ja leikkausten jälkeen tehdyt korjaavat toimet lisärahoituksin ovat enimmilläänkin vain välttäviä.

2. Hankkeet

Luonnoksen sivuilla 6-8 esitetään taulukkomuodossa strategiaan liittyvät hankkeet.

Hanke A. Metsätieto ja alustatalous – osiossa esitetty tavoite käsittäen metsä-, luonto- ja ympäristötietoineistojen saatavuutta ja käytettävyyttä sekä yhdistettävyyttä muiden tietolähteiden kanssa, on hyvä ja kannatettava. Tietoineistojen ajantasaisuudesta huolehtiminen on myös tärkeää ja

¹ <https://www.cbd.int/doc/world/fi/fi-nbsap-v3-fi.pdf>

² <http://bios.fi/julkilausuma/julkilausuma240317.pdf>

³ <https://yle.fi/uutiset/3-8805003>

varmistaa kansalaisten oikean tiedon saannin. Tietoa on saatavilla, mutta se on usean alan hallinnassa ja sen etsiminen on hankalaa.

Hanke B. Metsäalan vuorovaikutus ja viestintä- osiossa on toistaiseksi kuulunut lähes yksipuolisesti vain metsätalouteen painottuva ääni. Tässä osiossa kehitettävää on jatkossa runsaasti.

Hanke C. Resurssitehokas ja kestävä metsänhoito niin ikään tarkoittaa tavoiteasettelun mukaan vain yhtä asiaa: metsästä saatavaa taloudellista hyötyä. Ekologisuus ja biodiversiteettiarvot eivät saa ja voi jäädä vain yhden kapean sektorin sisään, koska ekologia ja biodiversiteetti tulisi läpileikkausperiaatteen mukaisesti sisäistää jokaisella sektorilla. Se ei siten ole oma sektorinsa, vaan sisältyy ohjaustoimena kaikkiin muihin sektoreihin. Ei siis siten, että ”huomioidaan tämä monimuotoisuus vain, jos satutaan muistamaan tai se on taloudellisesti mahdollista”, kuten nykytilassa tehdään. Metsästrategian luonnos näyttää jatkavan samaa totuttua linjaa.

Hanke D. Talousmetsän luonnonhoito ja metsäluonnon monimuotoisuus. Lisäleikkauksia METSO-ohjelmaan ei ole syytä toimeenpanna, vaan METSO-ohjelmaa tulisi päinvastoin sopivien kohteiden puuttuessa laajentaa käsittämään myös niitä kohteita, joilla lähitulevaisuudessa voidaan katsoa olevan merkitystä arvokkaana elinympäristönä. METSO-ohjelma tulee olla maanomistajalle myös aito vaihtoehto ja siitä pitää maanomistajalle kertoa samoin kuin mistä tahansa muusta metsänhoitoon liittyvästä toimesta. Tämä olisi näkemyksemme mukaan nimenomaisesti myös Metsäkeskusten tehtävä. Niin ikään talousmetsien biodiversiteettiä voidaan lisätä siirtymällä jatkuvapeitteiseen kasvatukseen, toisin sanoen yläharvennukseen, nykyisen alaharvennuksen sijaan. Tätä puuntuotantomuotoa tulee niin ikään esittää maanomistajalle todellisena vaihtoehtona.

Hankkeen E. Ilmastokestävä metsätalous toteutuksen osalta Liitto viittaa edellä mainittuun 68 professorin ja tutkijan julkilausumaan 2017.

Hanke I. Osaaminen ja koulutus: metsäalan koulutusta ei voida jättää yritysten toteutettavaksi. Ympäristövaatimukset, luontodirektiivin ja metsälain mukaiset kohteet vaativat käytännön toimijoilta maastossa laajaa asiantuntemusta! Ensinnäkin nämä kohteet tulee tunnistaa ja jo nykyisellään tässä on suuria puutteita. Puutteelliset rajaukset, suoranaiset virheet, välinpitämättömyys ja huolimattomuus nousevat jatkuvasti julkisuuteen. Arvokkaita elinympäristöjä ei osata tunnistaa tai siitä ei välitetä.

Hanke J. Kansainvälinen metsäpolitiikka ja EU-vaikuttaminen on tähän mennessä ollut lähinnä Suomen omien taloudellisten intressien lobbausta ja läpivientiä. Suomi on sitoutunut mm. EU:n lintu- ja luontodirektiivien velvoitteisiin ja on syytä muistaa myös direktiivien asettamien velvoitteiden täyttäminen.

Komissio on kirjallisessa vastauksessaan europarlamentaarikko Sirpa Pietikäiselle⁴ todennut että ”yleinen tulkinta, jonka mukaan talousmetsien hakkuut lintujen pesintäaikana eivät ole lintudirektiivin 5 artiklassa tarkoitettua tahallista häirintää, ei olisi kyseisen direktiivin mukainen.”

3. Metsät tarjoavat ratkaisuja ihmisten ja yhteiskunnan tarpeisiin

Millään mittarilla katsottuna **Suomen metsien keittäminen selluksi** vientiin⁵ ei ole kestävä. Ei ilmaston, ei biodiversiteetin, eikä edes pitkällä aikavälillä talouden näkökulmasta. Toiminta on ainoastaan lyhytnäköistä pikavoittojen tavoittelua. Niin ikään globaalissakaan mittakaavassa suomalaisyritysten käytännöt eivät täytä ekologisesti ja sosiaalisesti hyväksyttäviä periaatteita⁶, vaan niissä on havaittu vakavia puutteita, kuten mm. Susanna Myllylä tuo väitöskirjassaan ”*Terrains of struggle: the Finnish forest industry cluster and corporate community responsibility to Indigenous Peoples in Brazil*”, esiin⁷.

Käsitteenä ekosysteemipalvelu nähdään strategiassa: ”luonnon ihmiselle tuottamana hyötynä, joka on merkittävä hyvinvoinnin lähde”. Itse asiassa ekosysteemipalvelu on käsitteenä paljon laajempi ja voidaan ymmärtää myös elämää ylläpitävänä tekijänä, johon kuuluvat: yhteyttäminen, veden ja ravinteiden kierto. Saastamoinen, ym. 2014 esittävät: ”*Laajimmassa mielessä ekosysteemipalvelujen sisältönä onkin kaikki mitä ihmiset kokevat merkityksellisenä luonnossa. Käsitteessä sinänsä ei ole sisäänrakennettuna ristiriitaa ihmisen ja luonnon välillä, koska se pitää sisällään niin tuotannolliset, ympäristöä säätelevät kuin kulttuurisetkin palvelut. Vaikka käsite on ihmiskeskeinen, se ei esimerkiksi sulje pois luonnon itseisarvoja suojelun perusteena, vaan käsittelee ja perustelee niitä osana luonnon kulttuuripalveluja.*”⁸

Ekosysteemipalvelu jää käsitteenä strategiassa löyhäksi, joten ilmeisesti sen sisäistäminen on ollut suhteellisen haasteellista tai puutteellista.

⁴ http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-8-2018-003262-ASW_FI.html

⁵ <http://www.ptt.fi/ajankohtaista/uutiset/tiedote-ptt-ennuste-metsateollisuudesta-metsateollisuuden-vienti-jatkua-kasvuun.html>

⁶ <https://yle.fi/uutiset/3-10137268>

⁷ <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/46643>

⁸ http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-61-1426-2/urn_isbn_978-952-61-1426-2.pdf

4. Megatrendit ja talouskasvu lisäävät metsiin ja puuhun liittyvää kysyntää

Globaalisti tarkastellen Suomen metsien käyttö ei saa jäädä viherleimasimella markkinoiduksi mielikuvaksi ilmasto- ja ympäristöystävällisyydestä, mitä se käytännössä tällä hetkellä on. Hakkuuennätysten ylittyessä ja tavoitteiden kasvaessa arvokkaita elinympäristöjä tuhoutuu jatkuvasti.

5. Metsien käytölle asetettujen tarpeiden kasvaessa tarvitaan eri käyttömuotojen yhteensovittamista

Käytännössä tämä on tarkoittanut sitä, että biodiversiteetti on väistynyt avohakkuiden tieltä. Kansallisen metsästrategian antaminen lausunnolle ennen Suomen ympäristökeskuksen julkaisemaa uhanalaisten luontotyyppien arviointia. Luontotyyppien uhanalaisuusarviointi julkistetaan 18.12.2018⁹, joten menettelyllä on ilmeisimmin pyritty varmistamaan se, ettei uusin tieto lausuntoa annettaessa näin ollen ole käytettävissä.

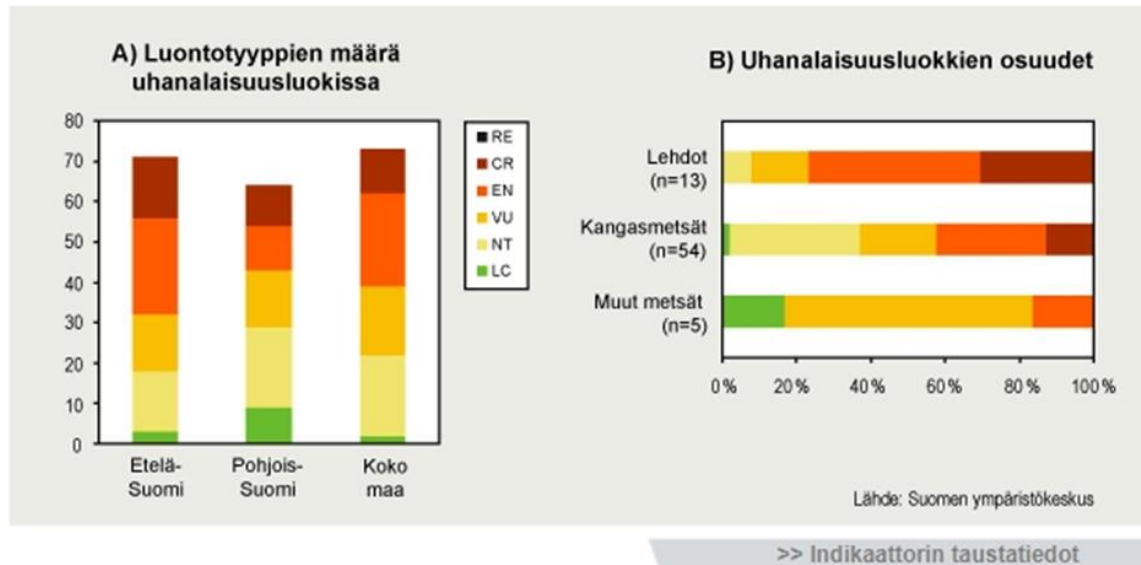
Liitto esittääkin ministeriölle vaatimuksen, että lausuntoaikaa tulisi ehdottomasti jatkaa, jotta myös luontotyyppien uhanalaisuusarviointi olisi käytettävissä ja varaa näin ollen mahdollisuuden täydentää lausuntoaan, sen jälkeen, kun Suomen ympäristökeskuksen arvio uhanalaisista luontotyypeistä on julkaistu 18.12.2018.

Viimeisimmän luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnin (2008) mukaan suurin osa Suomen metsien luontotyypeistä on vähintään vaarantuneita (kuva 1): ”Metsät ovat yleisesti ottaen muuttuneet yksipuolisemmiksi elinympäristöiksi. Lisäksi eri metsäluontotyyppien suhteelliset osuudet ovat muuttuneet.”

⁹ <http://www.ymparisto.fi/luontotyyppienuhanalaisuus>

ME15 Uhanalaiset luontotyypit

Kuva 1: Suomen metsien luontotyyppien uhanalaisuus vuoden 2008 arvioissa. RE=hävinnyt, CR=äärimmäisen uhanalainen, EN= erittäin uhanalainen, VU=vaarantunut, NT=silmälläpidettävä, LC=elinvoimainen.

6. Ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen korostuvat metsäalalla

Suomi on lähtenyt rakentamaan ilmastonmuutoksesta keppihevosta, jolla ratsastaa metsätalouden avulla kohti talouskasvua. Edelleen Liitto viittaa aiemmin mainittuun 68 Suomen johtavan professorin ja tutkijan julkilausumaan 2017: ”Julkisuudessa esiintyvä käsitys puupolttoaineiden ja puuperäisten tuotteiden ilmastomyönteisyydestä perustuu ajatukseen, jonka mukaan puun poltto olisi hiilineutraalia eikä puun korjuun aiheuttamia muutoksia metsien hiilivarastoissa tarvitsisi huomioida. Puunkorjuun lisääminen kuitenkin pienentää metsien hiilivarastoa verrattuna tilanteeseen, jossa puuta korjataan vähemmän.”

Helsingin yliopiston väitöskirjatutkija Lilli Kaarakan¹⁰ mukaan kantojen korjuu pienentää maaperän hiilivarastoa. ”Avohakkuun jälkeen myös kannot saatetaan korjata metsästä pois, jolloin maaperän pintakerros häiriintyy ja siitä poistuu hiiltä ja ravinteita juurten ja kantojen mukana.

¹⁰ https://www.co2-raportti.fi/index.php?page=ilmastouutisia&news_id=5043

Luonnonsuojeluliitto Tapiola ry

rek.nro 215.877

Postiosoite: Laihasentie 34, 35990 KOLHO

gsm: 358 (0)45 110 3316, email: info@tapiolary.com

Tuoreen väitöksen tulokset osoittavat, että kantojen korjuun ja sen jälkeen tehtävän maanmuokkauksen seurauksena kuusikoiden maaperän pintakerros häiriintyy laajalti ainakin yli kymmenen vuoden ajaksi.”

Puuta tulee **ensisijaisesti käyttää pitkäkestoisiin tuotteisiin**, eikä lyhytkestoisiin kuten nyt tehdään.

Kestävässä metsätaloudessa metsien hiilivaraston kasvu ei saa vaarantua hakkuilla. Professori Timo Pukkala kirjoittaa aiheesta: *”Olennaista kuitenkin on, kuinka paljon hiiltä on saatu siirrettyä ilmakehästä pysyvästi muualle, eli metsien elävän biomassaan, metsämaahan ja puutuotteisiin. Hiiltä on saatu siirrettyä vain, jos varastojen koko suurenee. Jos metsien biomassa ei jonakin aikana ole lisääntynyt, metsä ei ole toiminut hiilinieluna, olipa puuston kasvu mikä hyvänsä.”¹¹*

7. Työn tekemisen tavat ja työvoiman tarve muuttuvat

Metsäsektorin työpaikkojen määrä on ollut kasvussa. Puun hankintaan, myyntiin ja hakkuuseen erikoistunutta henkilöstöä on palkattu. Sen sijaan **henkilöstöä, jolla on ekologista ja biologista sekä juridista asiantuntemusta mm. biodiversiteetin säilyttämiseen, arvokkaiden elinympäristöjen tunnistamiseen, metsälain, luonnonsuojelulain ja direktiivien tuntemusta, ei ole juuri kaivattu**. Tämä kertonee omalla tavallaan tavoiteasettelusta.

8. Suomen metsävarat, metsätalous ja monimuotoisuus

Tässä osiossa metsäluonnon monimuotoisuutta ja sen tilaa käsitellään vain pintapuolisesti. Strategia ei tuo riittävästi, tai oikeammin juuri ollenkaan julki niitä uhkia, joita tehometsätalous ja jatkuva hakkuumäärien kasvattaminen metsäelinympäristöille luo.

Vaikka tehometsätalous suosii monokulttuureja ja yhden puulajin puupeltoja, eivät metsät suinkaan ole mikään homogeeninen käsite. Sitä, kuinka paljon lisäystä metsämaan suojeluun on tosiasiallisesti tullut, ei käy ilmi selkeästi mistään. Metsien hakkuut ja kotimaisen puun käyttö kylläkin on eritelty sivulla 23.

Metsätyyppejä ovat karkeasti erotellen kangasmetsät ja lehdot. Nämä voidaan edelleen erotella ravinteisuutensa ja kasvillisuusvyöhykkeen mukaan useisiin eri tyyppeihin. Lisäksi ojitetut puustoiset suot ovat muodostuneet turvekankaiksi, joilla kasvaa sekä suon, että metsän kasvillisuutta. Lisäksi kulttuurivaikutus, kuten laiduntaminen on osaltaan vaikuttanut metsätyyppeihin. Lehdot jaotellaan

¹¹ https://blogs.uef.fi/forest-issues/2018/11/27/harhaanjohtavaa-hiilikeskustelua/?fbclid=IwAR0e4hKW-nGc2a4CBJEP80SX__Lysfle53lmfejyWTz997-OLeWdBfVdOfo

edelleen karkeasti kuiviin, tuoreisiin ja kosteisiin lehtoihin. Lehtomainen kangas on kangasmetsien ravinteikkain metsätyyppi. Kangasmetsät puolestaan jaetaan tuoreisiin, kuivahkoihin, kuiviin ja karukkokankaisiin. Kitu- ja joutomaat puolestaan ovat kallioisia, louhikkoisia, hietikko- tai lakimetsiä, joille kaikille tyyppillistä on myös heikko puun kasvu¹².

Luonnon monimuotoisuuden kannalta merkityksellisintä on metsän laatu, ei ensisijaisesti puuston kuutiomäärä hehtaarilla, vaikka esimerkiksi lehtipuun ja lahopuun määrällä onkin merkitystä. Metsämaisema on etenkin 1900-luvulta alkaen yksipuolistunut suuresti¹³, eivätkä ihmiset enää osaa juurikaan tunnistaa luonnontilaista metsää. Kun hakkuut jatkuvasti pirstovat metsämosaiikkia, yhtenäinen metsähistoria katkeaa ja se lisää jäljelle jäävien kuvioiden reunavaikutusta. Niiden mikroilmastossa, kuten kosteuden pidättämisessä ja lämpötilassa tapahtuu muutoksia, jotka voivat olla haitallisia esimerkiksi sienille ja jäkälille. Muutokset ovat toki myös edellytys metsän uudistumiselle, mutta esimerkiksi tuulenkaatojen seurauksena ei synny hehtaarien aukkoja. Niin ikään metsäpalosta selviävät tavallisesti juuri kilpikaarnaiset männyt sen lisäksi että ravinteet tietenkin jäävät maahan.

Etenkin 2000-luvun aikana yli 100-vuotiaat metsät ovat vähentyneet radikaalisti. Vuosina 2004-2006 inventoinneissa laskettiin Etelä-Suomessa yli 100-vuotiaiden metsien osuus olevan 11,9% ja Pohjois-Suomessa 24,8%. Pohjois-Suomessa merkittävin muutos on tapahtunut suhteessa yli 140-vuotiaisiin metsiin, joita oli vielä 1921-1924 kaikkiaan 44,7%. Etelä-Suomen metsistä 43,9% on iältään alle 40-vuotiaista¹⁴. Uusimman metsäinventoinnin (Luonnonvarakeskus 2017)¹⁵ mukaan kehitys on jatkunut: *”Etelä-Suomen ja Pohjois-Suomen metsien ikäluokkarakenteet ovat selvästi erilaiset. PohjoisSuomessa yleisin ikäluokka on 61–80 -vuotiaat metsät, kun taas Etelä-Suomessa ikäluokat 1–20, 21–40 ja 41–60 vuotta ovat yleisimpiä. Pohjois-Suomessa näiden nuorimpien ikäluokkien osuudet ovat selvästi pienempiä kuin Etelä-Suomessa. Vanhimpien, yli 140-vuotiaiden, metsien osuus on Pohjois-Suomessa 14 % ja Etelä-Suomessa vajaat 2 %”* (kuva 2).

Kulotus on yksi keino lisätä luonnon monimuotoisuutta. Monet palon kierrosta riippuvaiset lajit ovat uhanalaistuneet viime vuosikymmeninä. *”Ennallistamispoltot ovat tärkeä osa suojelualueiden hoitoa”, kertoo Metsähallituksen suunnittelija Reijo Hokkanen. ”Polttojen kautta alueiden arvo uhanalaisille lajeille ja luonnonsuojelulle kasvaa, sillä nykyään harvinaista resurssia, palanutta lahopuuta, tulee nopeasti*

¹² Hotanen, Nousiainen, Mäkipää, Reinikainen, Tonteri: Metsätyyppit – opas kasvupaikkojen luokitteluun. Metsä kustannus 2008.

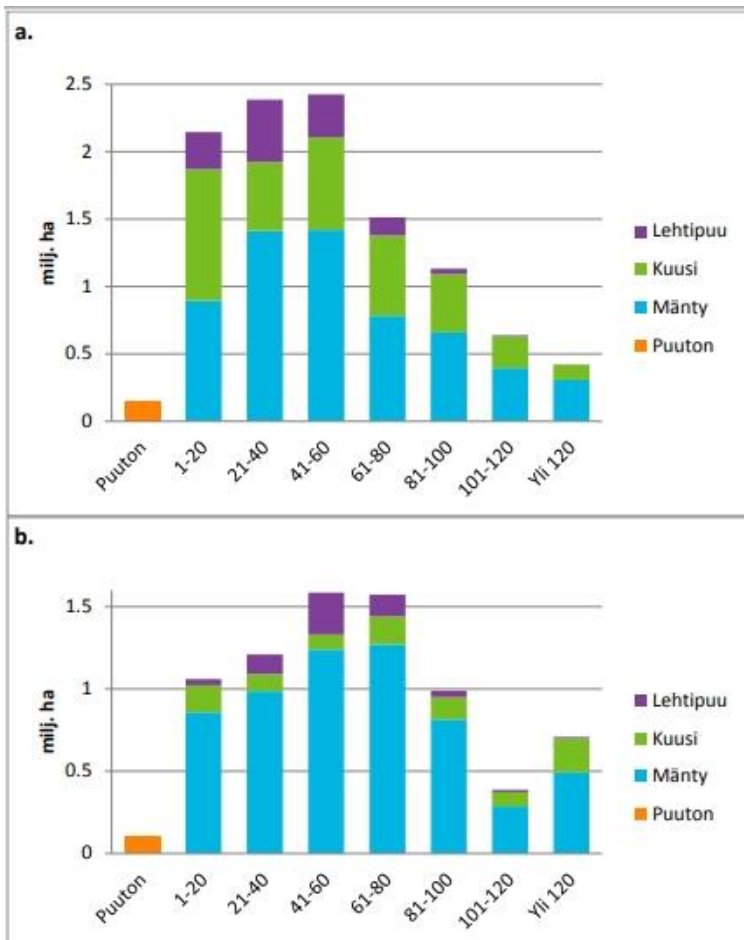
¹³ <https://www.luonnontila.fi/fi/elinymparistot/metsat/me15-uhanalaiset-luontotyyppit>

¹⁴ <https://www.luonnontila.fi/ext/fi/data-pages/me8-taustatiedot.html>

¹⁵ http://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/540537/luke-luobio_59_2017.pdf?sequence=6&isAllowed=y

eliöiden saataville.”¹⁶ Tulee myös harkita jatkossa, voidaanko metsäpalojen jälkeistä metsäalaa hyödyntää suojelutarpeisiin.

Kuva 2: Puuntuotannon metsämaan ala (miljoonaa ha) ikäluokan ja vallitsevan puulajin mukaan a) Etelä-Suomessa, b) Pohjois-Suomessa. (LuKe)

Luonnonvarakeskuksen mukaan suojeltua metsää on noin 12% metsäpinta-alasta¹⁷. Lukema antaa turhan imarteleavan kuvan Suomen toteuttamista suojelutoimista, sillä kuten edellä on todettu, osa metsätyyppien luokittelusta on kitu- ja joutomaata, kuten kalliometsiä, louhikoita tai hietikoita, jotka jo puuntuotantonsa puolesta rajautuisivat metsätalouden ulkopuolelle. Biodiversiteetin kannalta ne eivät ole erityisen monimuotoisia, mutta tuovat silti oman lisänsä suojelualaan, joten tämä maininta ei ole kehoitus luopua niistä! Kitumaaksi sanotaan aluetta, jolla puuta kasvaa alle 1 kuutiometri hehtaarilla vuodessa. Näitä kitu- ja joutomaita on siten ilmoitetusta pinta-alasta lähes puolet.

¹⁶ <http://www.metsa.fi/-/luonnon-monimuotoisuus-kiittaa-ennallistamispoltoista>

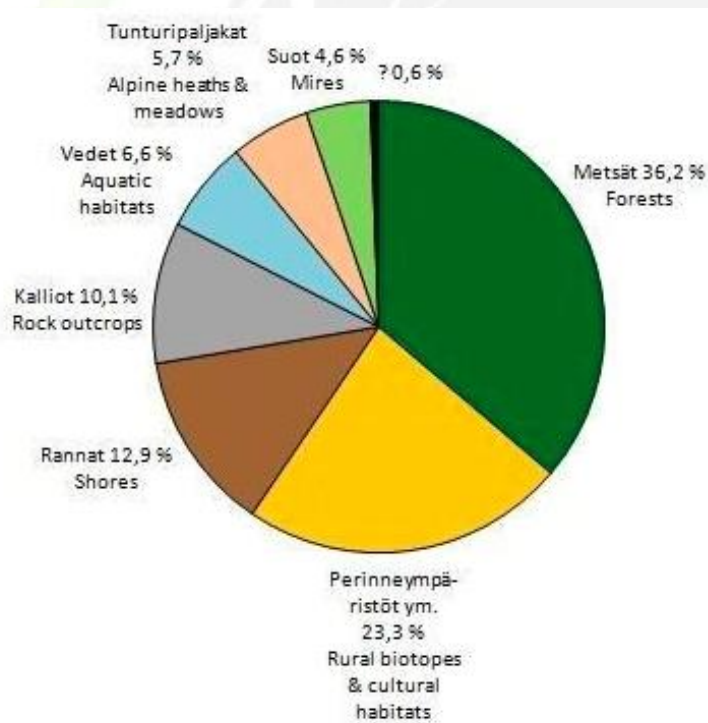
¹⁷ <https://www.luke.fi/uutiset/metsapinta-alasta-suojeltu-12-prosenttia/>

Kuten myös kuvasta 2 nähdään, on lehtipuun osuus huomattavan pieni. Metsäluonnon monimuotoisuus edellyttää sekä havu- että lehtipuuta ja tätä nykyinen puupeltoviljely ei suosi. Talousmetsät ovat yhden puulajin tasaikäistä kasvustoa. Niin ikään lahoppuun määrällä ja laadulla on merkitystä: eri ikäinen, sekä pysty- että maapuuna lahoava havu- ja lehtipuuaines on yksi tärkeimmistä monimuotoisuutta ylläpitävistä tekijöistä.

8.1. Uhanalaiset metsälajit: linnut ja nisäkkäät

Kuten edellä jo useasti todettu, Suomen metsälajisto taantuu. Vuoden 2010 uhanalaisuusluokituksen mukaan suurin osa uhanalaisista lajeista elää ensisijaisesti metsissä¹⁸ (kuva 3).

Kuva 3: Uhanalaisten lajien (CR, EN, VU) jakautuminen ensisijaisen elinympäristön mukaisesti. Lähde: Ymparisto.fi. Luokat kuten kuvassa 1.

¹⁸ <http://www.ymparisto.fi/fi->

FI/Luonto/Lajit/Uhanalaiset_lajit/Suomen_lajien_punainen_lista_2010/Uhanalaisista_lajeista_elinymparistoittain

Taulukko 4. Punaisen listan lajien määrät luokittain ja elinympäristöittäin.
Table 4. Numbers of red-listed species by category and habitat.

Elinympäristö Habitat type	Ensisijainen • Main							Toissijainen • Secondary							Kaikki yhteensä Total both
	RE	CR	EN	VU	NT	DD	Total	RE	CR	EN	VU	NT	DD	Total	
Metsät Forests	108	110	222	482	776	182	1880	18	28	74	91	148	14	373	2253
Suot Mires	7	12	29	63	94	18	223	2	9	26	51	90	19	197	420
Vedet Aquatic habitats	15	14	39	96	126	28	318	4	3	23	29	48	5	112	430
Rannat Shores	37	43	102	145	237	45	609	13	15	61	86	121	20	316	925
Kalliot Rock outcrops	22	51	83	93	152	80	481	15	13	46	59	95	21	249	730
Tunturipaljakat Alpine heaths and meadows	6	17	39	71	115	28	276	3	12	26	25	67	4	137	413
Perinneympäristöt ym. Rural biotopes and cultural habitats	122	66	210	248	357	74	1077	30	43	140	175	316	26	730	1807
Elinympäristö tuntematon Habitat unknown	15	0	2	10	10	59	96	0	0	0	0	0	0	0	96

Kuva 4: Punaisen listan lajien määrä elinympäristöittäin. Huom! Lintujen ja nisäkkäiden uhanalaisuusluokitus tehty 2015. Lähde: Punainen kirja. Luokat kuten kuvassa 1.

Kuvassa 4 voidaan havaita myös metsää toissijaisena elinympäristönään käyttävien uhanalaisten lajien määrä, joka sekin on huomattava. ”Yli kolmasosa uhanalaisista metsälajeista on vanhojen metsien lajeja. Lähes yhtä paljon on nuorten ja keski-ikäisten lehtometsien lajeja.”¹⁹ Pääasiallinen syy taantumaan on metsätalous, sillä ”elinympäristöjen määrän ja laadun muutokset ovat merkittävien syy lajiston monimuotoisuuden muutoksiin”.

Suomen lintujen viimeisin uhanalaisuusluokitus valmistui 2015²⁰. ”Uhanalaisten lajien osuus ei ole metsissä yhtä korkea kuin monissa muissa harvinaisemmissa elinympäristöissä. Silti metsätalouden aiheuttama yli puoli vuosisataa jatkunut metsien rakennemuutos on yhä merkittävä uhanalaisuuden syy linnuilla (Fraixedas Nuñez ym. 2015a, b). Vaikka ensisijaisesti metsäympäristön lajeista vain yksitoista on uhanalaisia ja viisi silmälläpidettäviä, on syytä huomata, että Etelä-Suomen yleisten metsälajien kannankehitykset ovat olleet keskimäärin negatiivisempia vuosina 1999–2013 kuin vuosina 1984–1998” (kuva 5).

¹⁹ <http://www.luonnontila.fi/fi/elinymparistot/metsat/me13-metsien-uhanalaiset-lajit>

²⁰ https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/159435/Suomen_lintujen_uhanalaisuus_2015.pdf

Taulukko II. Arvioidut lajit pääelinympäristötyypeittäin.

Table II. Number of species (total and by category) in main habitat types (the level bolded in Appendix 3, but waters were divided into the Baltic [Itämeri] and inland waters [sisävedet]; each species was designated according to its principal habitat), and proportion of threatened and red-listed species of all species in the habitat.

Pääelinympäristöluokka	Lajeja	Osuus (%) pääelinympäristön lajeista						Punainen lista	
		CR	EN	VU	NT	LC	NA	Uhanalaiset	lista
Kulttuuriympäristö	42	2	4	8	5	21	2	33	45
Kalliot	2	-	1	1	-	-	-	100	100
Metsät	82	2	2	7	5	66	-	13	20
Rannat	27	2	9	5	1	10	-	59	63
Suot	23	1	-	6	6	9	1	30	57
Avotunturi	17	4	6	2	3	2	-	71	88
Itämeri	21	-	5	4	1	11	-	43	48
Sisävedet	35	2	9	5	2	16	1	46	51
Yhteensä	249	13	36	38	23	135	4	35	44

Kuva 5: Suomen uhanalaisten lintujen elinympäristöt (2015). Luokat kuten kuvassa 1.

Kun tuiki tavalliset metsälajit, kuten töyhtötiainen (*Lophophanes cristatus*) VU, punatulkku (*Pyrrhula pyrrhula*) VU, hömötiainen (*Poecile montanus*) VU, varpuspöllö (*Glaucidium passerinum*) NT, huuhkaja (*Bubo bubo*) EN ja helmipöllö (*Aegolius funereus*) NT **taantuvat lyhyellä aikavälillä elinvoimaisesta vaarantuneeksi tai silmälläpidettäväksi**, tulee hälytyskellojen soida! Alueellisesti uhanalaisten määrä on suurempi ja mm. kuukkeli on vanhojen metsien katoamisen myötä hävinnyt Etelä-Suomesta. Lahopuun puute koettelee myös kolopesijöitä.

Nisäkkäiden osalta uhanalaisuusluokitus valmistui vastaavasti 2015. Punaiselta listalta löytyy kahdeksan (8) lajia, joiden elinympäristö on metsä. Kaikkein voimakkaimmin metsäelinympäristöihin sidoksissa ovat metsäpeura (*Rangifer tarandus fennicus*), NT ja liito-orava (*Pteromys volans*), NT²¹.

Liito-oravan suhteen metsänkäytön suositukset ja rajauskäytännöt ovat täysin pielessä (kuva 6). Liito-oravalle rajattu alue käsittää usein vain olemattoman ”tupsun”, josta orava ei pääse pois, eikä toisaalta pysty saavuttamaan sitä. Mikäli tämänkaltainen rajaus jätetään esimerkiksi naaraalle, pidetään kyseisellä hakkuukäytännöllä huoli siitä, että oravan reviiri lopulta häviää yksilön menehtyessä. Liito-orava hyötyisi lajina eniten jatkuvan kasvun menetelmän käytöstä metsätaloudessa, jossa liian isoja liito-oravan saartavia aukkoja ei synny. ”Naaraiden elinpiirien lisääntymispaikat ovat yli hehtaarin kokoisia alueita sopivaa,

²¹ https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/159434/Suomen_nisakkaiden_uhanalaisuus_2015.pdf

varttunutta metsää kolopuineen. Tämän lisäksi ympärillä täytyy olla metsää, jossa liito-orava voi liikkua ja käydä ruokailemassa. Naarailta ei ole elinpiirillään erillisiä, pieniä lisääntymispaikkoja.”²²

Kuva 6: Liito-oravalle jätetty ”lisääntymis- ja levähdysalue”, josta orava ei pääse liikkumaan alueen ulkopuolelle vaan jää saarroksiin saarekkeeseen. Eurajoki 2017.

Metsäpeura on nimensä mukaisesti metsien laji ja se suosii vanhoja metsiä. ”Suurin yksittäinen metsäpeurakantaan vaikuttava tekijä on ihmisen vuosisatojen kuluessa aikaansaama laajamittainen maisemanmuutos. Soita on kuivatettu, metsät on hakattu muutamaan kertaan, sähkölinjaa on vedetty tuhansia kilometrejä ja tieverkosto ulottuu erämaihinkin. Metsäpeuralle riittävän laajoja, koskemattomia erämaisia alueita ei yksinkertaisesti enää ole peuran nykyisillä elinalueilla.”²³

²² Hanski Ilkka: Liito-orava – biologia ja käyttäytyminen. Metsäkustannus 2016.

²³ <https://www.suomenpeura.fi/fi/uhat/elinympariston-muutokset.html>

Luonnonsuojeluliitto Tapiola ry

rek.nro 215.877

Postiosoite: Laihasentie 34, 35990 KOLHO

gsm: 358 (0)45 110 3316, email: info@tapiolary.com

8.2. Muut metsien uhanalaiset lajit

Vuoden 2010 uhanalaisuusluokituksen mukaan 16% uhanalaisista kasveista elää metsissä, lähinnä lehto- ja harjumetsissä. ”Ojitus ja turpeenotto heikentävät etenkin eteläisen Suomen suokasvien tilannetta (12 % lajeista). Metsien käsittely on lähes yhtä merkittävä uhka (10 % lajeista).”²⁴

Erilaiset maankäyttömuodot ovat useimmiten sammalten uhanalaisuuden syynä. ”Esimerkiksi metsien käsittely välillisine vaikutuksineen on yhtenä uhanalaisuuden syynä 22 %:lle lehtisammalista ja 42 %:lle maksasammalista.”

”Lähes kaikki kääväkkäät elävät metsäisissä ympäristöissä, eikä siksi olekaan yllättävää, että peräti 94 %:lle uhanalaisiksi (CR–VU) luokitelluista lajeista uhanalaistumisen yhtenä syynä on jokin metsiin liittyvä muutos.” Eritoten kääväkkäät ovat kärsineet sopivan ikäisen ja -laatuisen lahopuun puutteesta.

”Tärkein jäkälien uhanalaisuuden syy on metsien talouskäyttöön liittyvät toimet, jotka ovat ensisijaisena uhanalaisuuden syynä 42 %:lla jäkälistä. Nämä toimet ovat johtaneet vanhojen metsien, vanhojen kookkaiden puiden sekä pötkelöiden katoamisen lisäksi myös metsien puulajisuhteiden muuttumiseen.”

”Metsät ovat uhanalaisten kovakuoriaisten tärkein elinympäristö, niissä elää ensisijaisesti 42 % uhanalaisista lajeista. Kangasmetsien lajeja on 23 % ja lehtometsien 17 %. Vanhoissa kangas- ja lehtometsissä elää 26 % uhanalaisista lajeista. Silmälläpidettävistä lajeista 38 % elää ensisijaisesti metsissä ja hävinneistä lajeista metsälajien osuus on 27 %”²⁵

Huomionarvoista on myös, niinkin tavallisen ja jokapäiväisen lajin kuin mustikan (*Vaccinium myrtillus*) peittävyys on vähentynyt merkittävästi: ”Avohakkuut ovat tuhoisia. Kun puu korjataan pois, maan pinta kuivuu ja mustikan lehdet ruskistuvat. Sato romahtaa ja kestää useita vuosikymmeniä ennen kuin sato on ennallaan. Mustikan peittävyydet ovat vähentyneet: 1950-luvulla peittävyys oli 15-20%, mutta nyt peittävyys on enää kahdeksan prosenttia.”²⁶

²⁴ [http://www.ym.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Julkaisut/Erillisjulkaisut/Suomen_lajien_uhanalaisuus_Punainen_kir\(4709\)S.181-685](http://www.ym.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Julkaisut/Erillisjulkaisut/Suomen_lajien_uhanalaisuus_Punainen_kir(4709)S.181-685)

²⁵ [http://www.ym.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Julkaisut/Erillisjulkaisut/Suomen_lajien_uhanalaisuus_Punainen_kir\(4709\)S.181-685](http://www.ym.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Julkaisut/Erillisjulkaisut/Suomen_lajien_uhanalaisuus_Punainen_kir(4709)S.181-685)

²⁶ <http://www.metla.fi/metinfo/monikaytto/marjasieni/mustikassa.pdf>

9. Suomi on kilpailukykyinen toimintaympäristö metsiin perustuville liiketoiminnoille

Tässä kohdassa on ilmeisen hyvä esitellä miten toimintaympäristö Suomi käytännössä ”hoitaa” metsiään perinteisen metsätalouden toimijoiden kautta. Tarkasteluun otetaan metsälain 10§ voimassaoloaikana tapahtunut metsien käyttö.

Kuva 7: Noronvarsilehto Laitila. Kohde tuhoutunut avohakkuussa 2016. Metsälain 10§. ”Pienvesien välittömiksi lähiympäristöiksi katsotaan 2) purojen ja pysyvän vedenjuoksu-uoman muodostavien norojen välittömät lähiympäristöt.”²⁷

²⁷ Meriluoto, Soininen: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt, 1998.

Kuva 8: Pohjavesialueella sijaitseva luonnontilainen lähdelettoneva ennen metsäkoneen käsittelyä

Kuva 9. Sama lähdelettoneva metsäkoneen käsittelyn jälkeen. Kankaanpää 2016. Metsälaki 10§. "Avoin leton ja lähteikön vaihettuma, jossa lähteisyyden piirteet ovat selvät. Lähdeveden vaikutuspiirissä esiintyy vaatelaita lettolajeja."²⁸

²⁸ Meriluoto, Soininen: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt, 1998.

Kuva 10: Hakkuussa vuonna 2012 tuhottu lähde. Kuvattu 2015. Kiuruvesi. Metsälain 10§: ”Lähde -avoin, selvärajanen pohjaveden purkautumispaikka.”²⁹

Kuva 11: Ruoho-/lehtokorpi. Tuhottu metsälakikohde, Ulvila 2016. Metsälain 10§: ”Vetinen. Luhtaisuutta ja/tai lähteisyyttä. Ruohot ja heinät vallitsevat.”³⁰

²⁹ Meriluoto, Soininen: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt, 1998.

³⁰ Meriluoto, Soininen: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt, 1998.

Kuva 12. Metsälain 10§, lähteinen lehtokorpi.³¹ Mätästyskuopassa lähdevettä. Eurajoki.

Kuva 13. Lähteinen suurruoholehto ja lehtokorpi, metsälain 10§³². Kaivo ja vesikuoppa rajattu hakkuun ulkopuolelle. Eurajoki.

³¹ Meriluoto, Soinin: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt, 1998.

³² Meriluoto, Soinin: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt, 1998.

Luonnonsuojeluliitto Tapiola ry

rek.nro 215.877

Postiosoite: Laihasentie 34, 35990 KOLHO

gsm: 358 (0)45 110 3316, email: info@tapiolary.com

Kuvissa 12 ja 13 on esitetty lähteinen suurruoholehto ja lehtokorpi, Eurajoki, Linnamaa.

Lähteikköinventoinnin yhteydessä 2017 tarkistettu kohde maastossa. Kuviolla peruskartan lähdemerkintä.

Laajalti tihkupintainen, n. 25 aarin kokoinen kostea suurruoholehto rinteessä, jossa kaivo ja kaivettu vesikuoppa. Metsälain rajaus tehty, mutta puutteellisesti, siten, että vain kaivo ja kaivettu vesikuoppa rajattu metsälain 10 § elinympäristöksi. Yläpuolella tihkupintaissa rinteessä tuore hakkuu ja mätätys. Mätätyskuopissa lähdevettä. Hakkuualalla runsaasti lähteisyyttä ja lehtobiotooppia indikoivaa lajistoa (mm. *Stachys sylvatica*, *Cirsium helenioides*, *Cirsium palustre*, *Geum rivale*, *Filipendula ulmaria*, *Tussilago farfara*, *Athyrium filix-femina*, *Ribes spicatum*, *Ribes nigrum*, *Sphagnum girgensohnii*, *Plagiomnium ellipticum*).

Kuva 14: Osa tihkupintaa oli tunnistettu lähteeksi lähdeallikon pohjalla olleesta betonirenkaasta. Lähdelehtokorpi, metsälain 10§³³. Eura.

³³ Meriluoto, Soininen: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt, 1998.

Kuva 15: Allikkoa ympäröivä rajaus n. 30 aarin suuruisella tihkupintaisella rinteellä. Metsälain 10§³⁴, Eura.

Kuvissa 14 ja 15 kohteena on lähdelehtokorpi, Euran Omassuolla. Suokatselmuksen yhteydessä 2016 tarkistettu maastokohde. Kuviolla peruskartan lähdemerkintä. Laajalti tihkupintainen, n. 30 aarin kokoinen rinnelehto/ lehtokorpi, jossa allikossa kaivonrengas. Metsälain rajaus tehty, mutta puutteellisesti, siten, että vain kaivonrengas ja allikko rajattu metsälain 10 § elinympäristöksi. Koko muu hetepinta jätetty suojelurajauksen ulkopuolelle. Reunustavan ojituksen keskellä runsaasti lähteisyyttä ja luontoarvoja indikoivaa lajistoa (mm. *Scirpus sylvaticus*, *Peucedanum palustre*, *Cirsium palustre*, *Athyrium filix-femina*, *Geum rivale*, *Filipendula ulmaria*, *Sphagnum teres*, *Warnstorfia exannulata*).

³⁴ Meriluoto, Soininen: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt, 1998.

Kuva 16: Hakkuu ja metsäkoneen ajoura lähteisessä lehto-/lettokorvessa. Metsälaki 10§³⁵, Eura 2017.

Kuva 17: Hakkuukuviolle tehty riittämätön metsälakikohteen rajaus. Metsälaki 10§³⁶, Eura 2017.

³⁵ Meriluoto, Soininen: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt, 1998.

³⁶ Meriluoto, Soininen: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt, 1998.

Luonnonsuojeluliitto Tapiola ry

rek.nro 215.877

Postiosoite: Laihasentie 34, 35990 KOLHO

gsm: 358 (0)45 110 3316, email: info@tapiolary.com

Kuvissa 16 ja 17 on lähteinen lehtokorpi Euran Inkimäessä. Lähteikköinventoinnin yhteydessä 2017 tarkistettu maastokohde. Kuviolla peruskartan lähdemerkintä. Laajalti lähteinen alue, jossa tihkupintaa ja lähteisiä allikoita. Kohteen laajuus jäi kokonaisuudessaan epäselväksi, koska kuviolla oli tuoreeltaan (selvityshetkellä uudistamatta) tehty avohakkuu ja pientä allikkorajausta lukuun ottamatta kuvio oli tuhottu. Maanmittauslaitoksen karttamerkinnän lähteen paikan koordinaattien nollapisteessä oli pohjaveden täyttämä syvä ajoura. Inventoinnissa kohteesta löytyi arviolta useamman kymmen aarin alalta vaateliasta, lähteisyyttä indikoivaa lajistoa (mm. *Scirpus sylvaticus*, *Filipendula ulmaria*, *Cirsium palustre*, *Geum rivale*, *Sphagnum teres*, *Plagiomnium ellipticum*, *Pseudobryum cinclidoides*) siten kuin löydettävissä oli.

Kuva 18: Mustoja ennen hakkuuta. Puroa ei tältä osuudelta oikaistu. Tuusula.

Luonnonsuojeluliitto Tapiola ry

rek.nro 215.877

Postiosoite: Laihasentie 34, 35990 KOLHO

gsm: 358 (0)45 110 3316, email: info@tapiolary.com

Kuva 19. Mustoja. Hakuu tehty aivan puron rantaan jättämättä minkäänlaista suojavyöhykettä. Talvella 2017-2018. Tuusula.

Kuten edellä esitetystä evidenssistä voidaan havaita, on metsälain 10§ soveltamisessa käytäntöön havaittavissa suuria puutteita. Kyseiset tapaukset ovat vain valikoituja esimerkkejä ja niiden kautta muodostuu vain pinnallinen raapaisu todellisen ongelman olemuksesta.

Energiaan liittyviä ratkaisuja etsittäessä tulee ensisijaisesti hakea energiaa säästäviä ja energiatehokkuutta lisääviä käytäntöjä. Sen jälkeen aidosti uusiutuvia energiamuotoja, kuten tuuli- ja aurinkovoimaa eikä biopolttoaineratkaisuja ensinkään. Uusiutuvien energiamuotojen käyttöönotossa, etenkin tuulivoiman kaavoituksessa tulee kiinnittää nykyistä paremmin huomiota siihen, että vältetään infrastruktuurin sijoittamista neitseelliselle alueelle. Ei siis sellaisia käytäntöjä kuin nyt, että tuulivoimalat sijoitetaan kauas ihmisasuksesta, jolloin energian tuotantoon, siirtämiseen ja voimaloiden kunnossapitoon tarkoitetut toiminnot rakennetaan ennestään rakentamattomalle maaperälle, joka edelleen kaventaa biodiversiteettiä.

Sivuilla 29-31 esitetyissä luontomatkailu- ja luonnontuotealan kehityksessä on huomioitava, että perinteinen metsäteollisuus syö koko ajan näiden edellä mainittujen osuutta ja mahdollisuuksia toimia pois. Luontoyrittäjälle ei ole mikään vaihtoehto järjestää retkiä hakkuuaukoille tai siirtää yhtäkkiä

Luonnonsuojeluliitto Tapiola ry

rek.nro 215.877

Postiosoite: Laihasentie 34, 35990 KOLHO

gsm: 358 (0)45 110 3316, email: info@tapiolary.com

liiketoimintaansa muualle. Luontopalveluyritysten kasvava trendi on myös käyttää metsiä terveyttä edistävänä ympäristönä. Jo alle puolen tunnin oleskelu metsäympäristössä laskee stressiä, sydämen sykettä ja verenpainetta.³⁷

9.1. Lintujen pesimäaikaiset metsänhakuut

Toinen huomionarvoisa seikka tavasta, jolla Suomen biotalous on valjastettu talouskasvun veturiksi, on hakkuiden ajoittaminen lintujen pesimäaikaan. Metsälinnut pesivät metsässä. Metsä on niiden elinympäristö. *”Pienuudestaan huolimatta tämä lajiryhmä (vanhan metsän linnut) on luonnon- ja ympäristönsuojelun kannalta tärkeä, koska sen runsaus kertoo Suomen metsäluonnon tilasta.”* *”Vanhan metsän lajit ovat ainoa selvästi taantunut lajijoukko lintujen 11 biotooppiryhmän joukossa. Kun keskimääräisen metsälinnun kanta on yleensä hieman kasvanut 1940- 50 lukujen jälkeen, vanhan metsän lajin kanta on vähentynyt puoleen. Linjalaskennoissa on tässä lajiryhmässä seitsemän taantujaa (metso, kulorastas, lapintiainen, kuukkeli, taviokuurna, pohjantikka ja palokärki) ja vain kaksi runsastujaa (puukiiپیج ja idänuunilintu). Metsän yleislaji hömötiainen voitaisiin tosin myös liittää vanhan metsän lintuihin, koska se on taantunut talousmetsissä. samoin kuin havumetsälinnut leppälintu, töyhtötiainen ja tiltalti.”*³⁸

³⁷ <https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/virkistyskaytto/luonnon-hyvinvointivaikutukset/>

³⁸ Väisänen, Lammi, Koskimies: Muuttuva pesimälinnusto, 1998. s. 32-33.

Kuva 20: Hakkuun keskelle jäänyt kanahaukan pesäpuu kaatunut tuulella. 1.10.2018. Rengastajan löytämä. Kuvaaja: Pekka Raukko

Kuva 21. Sama kanahaukan pesäpuu kuin yllä, jossa poikaset kuolleet puun kaaduttua. Kuvaaja: Pekka Raukko.

Luonnonsuojeluliitto Tapiola ry

rek.nro 215.877

Postiosoite: Laihasentie 34, 35990 KOLHO

gsm: 358 (0)45 110 3316, email: info@tapiolary.com

*Kuva 22: 23.6.2018, hiirihaukan pesämetsä, riittämätön raja-
aus. Rengastajan ilmoittama. Kuvaaja: Pekka
Raukko.*

*Kuva 23: Viirupöllön pesämetsä, riittämätön raja-
aus. 23.6.2018. Rengastajan ilmoitus. Kuvaaja: Pekka
Raukko*

Luonnonsuojeluliitto Tapiola ry

rek.nro 215.877

Postiosoite: Laihasentie 34, 35990 KOLHO

gsm: 358 (0)45 110 3316, email: info@tapiolary.com

Kuva 24: Kanahaukan reviiri. Pesäpuu säästetty, täysin riittämätön rajaus. 18.6.2018. Kuvaaja: Pekka Raukko

Kuva 25. Edellisen kuvan reviirin pesäpoikaset. Alttiina tuulelle. 18.6.2018. Kuva: Pekka Raukko

Luonnonsuojeluliitto Tapiola ry

rek.nro 215.877

Postiosoite: Laihasentie 34, 35990 KOLHO

gsm: 358 (0)45 110 3316, email: info@tapiolary.com

Kuva 26: Viirupöllön pesämetsä 31.5.2016. Kuva: Pekka Raukko.

Kuva 27. Ylläolevan metsän hävityksen myötä rengastajan toimesta viirupöllön poikanen siirretty turvaan.

Kuva: Pekka Raukko.

Luonnonsuojeluliitto Tapiola ry

rek.nro 215.877

Postiosoite: Laihasentie 34, 35990 KOLHO

gsm: 358 (0)45 110 3316, email: info@tapiolary.com

Muun muassa Pirkanmaan ELY-keskus³⁹ ohjeistaa lintujen pesimäaikaisia hakkuita seuraavasti:

”Toimenpiteitä tulisi välttää lintujen tärkeimpään pesimäaikaan 15.4.-31.7.” sekä petolintujen osalta:

”Petolintujen pesäpaikoilla tulisi välttää toimenpiteitä ja häiriötä lajista riippuen 15.2.-31.8. välisenä aikana.” Rajauksia Pirkanmaan ELY-keskus suosittaa seuraavasti huomioimaan petolintujen pesintää:

”Haukat, kotkat ja pöllöt ovat arkoja metsänhakuulle ja muulle häiriölle pesimäaikaan. Varpushaukan pesäpuun ympärillä tulisi välttää häiriötä 125 metrin etäisyydelle saakka, useilla muilla haukoilla 400-450 metrin, kalasääskellä 800 metrin ja kotkalla 1,1 km etäisyydellä pesäpuusta. Pöllöillä suojavyöhykesuositus pesimäpaikan ympärillä on yleensä 100 metriä, poikkeuksena varpus- ja helmipöllö 25 metriä ja huuhkaja 400 metriä.” Kuten yllä esitetyistä kuvista voidaan havaita, mitään edellä mainittuja suosituksia ja rajauksia EI OLE NOUDATETTU.

Teollisuuspuun hakkuut muuttujina Omistajaryhmä, Puutavaralaji ja Kuukausi

Lähde: SVT: Luonnonvarakeskus, Teollisuuspuun hakkuut ja työvoima

Kuva 28: Teollisuuspuun hakkuut touko-, kesä- ja heinäkuussa. Lähde: Luonnonvarakeskus.⁴⁰

³⁹ http://www.ely-keskus.fi/documents/10191/250020/Suosituksia+lintujen+pesimärauhan+turvaamiseksi+_Pirkanmaa.pdf/962fb382-9952-461f-875f-5ec3e0dd623b

⁴⁰

http://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/fi/LUKE/LUKE__04%20Metsa__02%20Rakenne%20ja%20tuotanto__06%20Teollisuuspuun%20hakkuut%20ja%20tyovoima/01_Teollisuuspuun_hakkuut_kk.px/chart/chartViewColumnStacked/?rxid=d6706855-5312-4c95-be91-e38fe3491831

Luonnonsuojeluliitto Tapiola ry

rek.nro 215.877

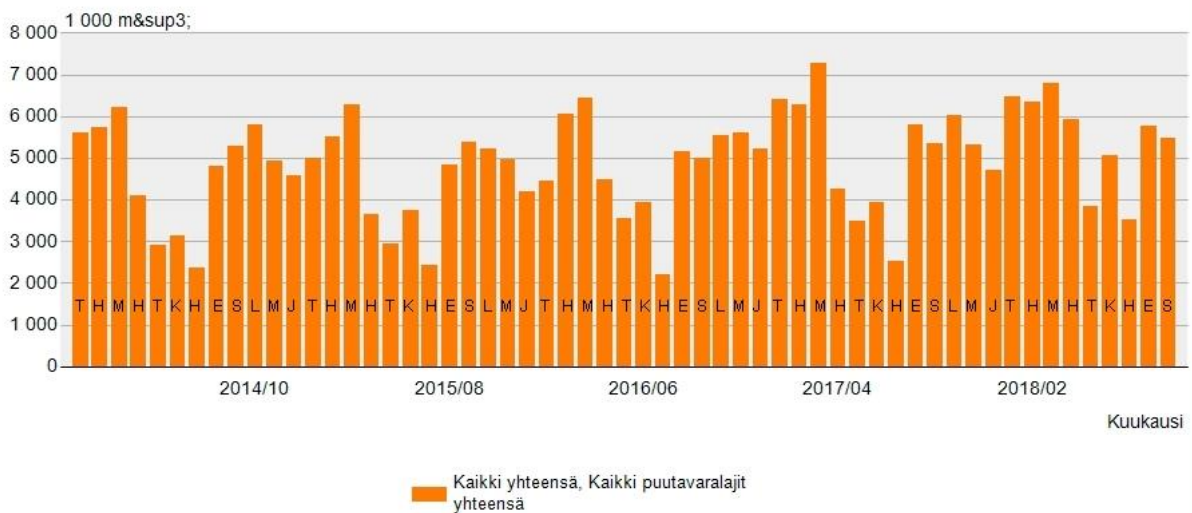
Postiosoite: Laihasentie 34, 35990 KOLHO

gsm: 358 (0)45 110 3316, email: info@tapiolary.com

Kuten kuvan 26 taulukosta nähdään, kesäaikaiset hakkuut ovat ylittäneet kuluvana vuonna ennätyslukemiin 2010-luvulla. Koko vuosikymmenen aikana, tai sitä edeltävänä aikana lintujen pesimäaikaan sijoittuvista hakkuista ei ole pidättäydytty.

Kuvasta 27 nähdään miten kuluneen vuoden kesähakkuut alkavat saavuttaa aiempien vuosien keskiarvoa. Tämä kehitys on lintujen pesinnän kannalta negatiivinen. Toistuvasti pieleen menevät pesinnät ja kaventuvat elinympäristömahdollisuudet selittävät osaltaan tavallisten metsälajien, kuten punatulkun, hömötiaisen ja töyhtötiaisen taantumaa. Vaikka emolinnut pääsevät siirtymään pois kaatuvan metsän alta, jäävät pesäpoikaset monitoimikoneiden telojen alle.

Teollisuuspuun hakkuut muuttujina Omistajaryhmä, Puutavaralaji ja Kuukausi

Lähde: SVT: Luonnonvarakeskus, Teollisuuspuun hakkuut ja työvoima

Kuva 29: Hakkuut kuukausittain tammikuu 2014-syyskuu 2018. Lähde: Luonnonvarakeskus.

Virkkalan (2016)⁴¹ mukaan monet metsien lintulajit ovat viime vuosikymmeninä taantuneet. Tutkimuksen mukaan eteläsuomalaisen talousmetsäalueen kokonaisparimäärä väheni kaikkiaan noin 18% 22 vuoden seurannan jaksolla. Osalla lajeista taustalla on ilmastonmuutos, mutta esimerkiksi peipon (*Fringilla coelebs*) ja vihervarpusen (*Carduelis spinus*) osalta pääasiallisesti metsätaloudesta. Huolestuttavaa on, että molemmat lajit ovat hyvin yleisiä ja runsaslukuisia. Edelleen tulosten mukaan ”12 runsaimmasta lajista

⁴¹ Virkkala Raimo: Long-term decline of southern boreal forest birds: consequence of habitat alteration or climate change? Biodiversity and Conservation, 2016.

seitsemän taantui, neljällä lajilla ei havaittu muutoksia ja yksi laji runsastui. Taantuneista lajeista peipon, vihervarpusen ja hippiaisen populaatiot eivät vähentyneet suojelualueilla. Näiden lajien väheneminen talousmetsissä johtui ensisijaisesti lajien suosimien vanhojen kuusivaltaisten metsien avohakkuista.”

Niin ikään tehometsätalouden entisestään tehostuneet toimet uhkaavat metsäkanalintujen soidinpaikkoja, pesintää ja niiden ravinnon saantia. Metsien marjat ovat mm. kanalintujen tärkein ravinnon lähde syksyisin.

10. Metsäalan osaaminen on monipuolista ja vastaa muuttuvia tarpeita

Mainittakoon vielä yhteenvetona, kuten kappaleessa 2 Hankkeet esitetään, ei metsäalan koulutusta voida antaa yritystoimijoiden vastuulle, vaan laajapohjaista, opetussuunnitelmien vaatimukset täyttävää koulutusta tarvitaan. Metsäalan toimijoiden on ensisijaisen tärkeää tunnistaa metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt, luonnonsuojelulain tarkoittamat kohteet, sekä omata riittävä tunnistus mm. indikaattorilajien tunnistamiseen. Myös petolintujen ja liito-oravan pesäpaikat on syytä osata tunnistaa. Nyt näin ei ole.

Eräs huutava tarve **koulutetulle osaajille** on **ennakkotiedon hankkimisessa**. Tärkeät elinympäristöt ja direktiivin tarkoittamat lisääntymis- ja levähdyspaikat, sekä rauhoitettujen lajien pesinnät tulee selvittää riittävällä asiantuntemuksella **maastoinventoinnein**. Tämä on kaikkein paras ja varmin tapa toteuttaa sekä metsälakia, että luonnonsuojelulakia.

11. Hallinto on joustava, vaikuttava ja asiakaslähtöinen

Eri hallinnonalojen välinen yhteistyö on tulevaisuudessa yhä tärkeämpää, mutta ympäristönsuojelujärjestönä Liitto näkee asian hieman toisin. Yhteistyötä on syytä tehdä, sillä ympäristöön vaikuttavia toimia tulisi aina **tarkastella kokonaisvaltaisesti**, eikä kapeina sektoreina, kuten nyt tehdään.

Hallinnon purkaminen ja sujuvoittaminen ovat olleet tavoitteellisia ympäristön kustannuksella. Lainsäädännön ja lupamenettelyjen purkaminen ei saa olla talousvetoinen itseisarvo. Liitto muistuttaa, että metsäteollisuuden talousveturien varaan jätettyinä vuoden 2020 tavoitteet biodiversiteetin köyhtymisen pysäyttämistä jäävät aina vain yhä kauemmas.

Liitto muistuttaa lisäksi, että hallintovirkamiehen tulee ensisijaisesti noudattaa lakia.

Kaavoituksessa tulee ehdottomasti huomioida kasvavat maastoinventointitarpeet köyhtyvän metsäluonnon arvokkaiden elinympäristöjen pelastamiseksi.

12. Metsät ovat aktiivisessa, taloudellisesti, ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävässä sekä monipuolisessa käytössä

PEFC sertifikaatti ei ole kelvollinen turvaamaan biodiversiteetin säilymistä, eikä ole minkäänlainen tae siitä, että puu on tuotettu kestävällä tavalla. Se on ”kevytversio” FCS sertifikaatista, joka on luotu yhteistyössä ympäristöjärjestöjen kanssa. Sertifikaatin **ekologisen sisällön tulisi olla metsätalouden luonnonhoidollinen minimitavoite**, ei itse sertifikaatti, joka itsessään on kaupallinen ”brändi”. Useilla sertifikaateilla aiheutetaan epätietoisuutta, joten PEFC:n käytöstä tulisi kokonaan luopua edellä mainituista syistä.

13. Metsätalous on aktiivista ja yritysmäistä

Kuten Liitto on jo edellä useaan otteeseen esittänyt, on ”perinteisen” tehometsätalouden rinnalle syytä tuoda myös muita metsätalousmalleja. Metsäluonnon maiseman, luontoarvojen, ja metsäelin ympäristön säilymisen kannalta paras vaihtoehto tähän on jatkuvan kasvatuksen menetelmä, jossa seuraava puusukupolvi on kasvamassa.⁴² Näin vältetään myös liian suurien aukkojen syntymiseltä, jotka saartavat mm. liito-oravan eristyksiin niin kutsutulle ”lisääntymis- ja levähdyspaikalleen”.

Jatkuvan kasvatuksen metodilla on mahdollista lisätä myös lahopuun ja lehtipuun määrää metsässä, mikä entisestään lisää lajien kirjoa. Tärkeintä lienee kuitenkin, että metsä säilyy peitteisenä, maisemallisesti ehjänä ja tarjoaa edelleen mahdollisuuden mm. lintujen pesintään. Samoin kanalintujen soidin- ja ruokailupaikat säilyvät.

Jatkuva kasvatusta on pitkällä aikavälillä myös metsän omistajalle edullista, sillä säästöä syntyy, kun uudistamistoimiin ja alaharvennukseen ei tarvitse ryhtyä. Korjuuväli niin ikään lyhenee, seuraavan puusukupolven ehtiessä korjuuikään⁴³.

⁴² <https://www.metsatieteenaikakauskirja.fi/pdf/article6643.pdf>

⁴³ <https://arvometsa.fi>

Jatkuvan kasvatuksen menetelmällä on mahdollista yhdistää kestävä metsätalous ja metsästä saatava taloudellinen tuotto, ekosysteemipalvelut, biodiversiteetin säilyminen, sosiaalinen- ja virkistyskäyttö, luonnonvaratalous ja luontomatkailutoiminta, sekä kulttuuriset ja historialliset arvot.

Metsätalousmuotona jatkuva kasvatustulisi nähdä **ensisijaisena vaihtoehtona**.

Ennen metsäsuunnitelmaa ja metsän käsittelyä tulee varmistaa, että riittävät luonto- ja lajistoinventoinnit on tehty metsälain 10§ arvokkaiden elinympäristöjen säilymistä takaamiseksi. Näiden kohteiden suojavyöhykkeiden rajausten tulee olla riittävät, ekologisten tarpeiden näkökulmasta.

14. Toimenpiteet

Liiton näkemyksen mukaan Kansalliseen metsästrategiaan 2025 tulee sisällyttää seuraavat toimet:

- **Jatkuvapitteiseen kasvatukseen** siirtyminen
- **Metsälain 10§ toteuttaminen** käytännössä
- Riittävän **koulutuksen ja asiantuntijuuden** takaaminen
- **Lintujen pesimäaikaisista hakkuista luopuminen**
- Puun käyttö jatkojalostukseen mahdollisimman **kestäviksi tuotteiksi**, ei kertakäyttöt tuotteiksi
- **Liito-oravan huomiointi** rajauksissa ja ekologiset käytävät. Jatkuvapitteinen kasvatustulokaisisi tämänkin.
- **FSC sertifikaatista minimi**
- **Lausuntoaikaa on pidennettävä**, kunnes Suomen ympäristökeskuksen selvitys uhanalaisista luontotyypeistä on käytettävissä.

Leena Iivonen

Sari Kantinkoski

LSL Tapiola, puheenjohtaja

LSL Tapiola, sihteeri

Luonnonsuojeluliitto Tapiola ry

rek.nro 215.877

Postiosoite: Laihasentie 34, 35990 KOLHO

gsm: 358 (0)45 110 3316, email: info@tapiolary.com